

**Protokół z III posiedzenia
Międzyresortowego Zespołu do spraw materiałów niebezpiecznych zalegających
na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej (telekonferencja)**

17 maja 2023 r.

1. Otwarcie posiedzenia i powitanie uczestników

W zastępstwie za Pana Ministra Marka Gróbarczyka posiedzenie Zespołu otworzyła Pani Ewelina Fałowska, Zastępca Dyrektora Departamentu Gospodarki Morskiej w Ministerstwie Infrastruktury.

2. Przyjęcie porządku obrad

Porządek obrad został przyjęty bez uwag.

3. Omówienie wniosków i spostrzeżeń z wystąpień gości zaproszonych na II posiedzenie Międzyresortowego Zespołu

Podsumowano główne wątki podniesione podczas II posiedzenia Zespołu. Omówiono kwestię utworzenia bazy danych na temat zatopionych materiałów niebezpiecznych. Obecnie wszystkie zidentyfikowane na morskim dnie obiekty niebezpieczne muszą być zgłaszane do Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej, które dysponuje specjalnie dedykowaną bazą danych obiektów podwodnych. Należy rozważyć doprecyzowanie w przepisach prawnych kwestii sposobu korzystania z ww. narzędzi zarówno przez administrację jak i przedstawicieli sektora prywatnego oraz branży naukowej. Z informacji przedstawionych na posiedzeniu wynika, że przedsiębiorcy prowadzący działalność w tym obszarze dokonują zgłoszeń zidentyfikowanych obiektów do BHMW, jednak identyfikowane są przypadki nieprzekazywania szczegółów realizowanych operacji argumentowane ochroną tajemnicy przedsiębiorstwa. Należy zatem rozważyć możliwość doprecyzowania obowiązujących regulacji zarówno w aspekcie zakresu przekazywanych danych jak i ich formy/formatu.

Pozyskano informacje na temat prac prowadzonych w zakresie neutralizacji zatopionych materiałów niebezpiecznych w Australii (wraki) i Japonii (broń chemiczna). Firma IBKOL zobowiązała się do przekazania informacji na temat substancji arsenopochodnych znajdujących się w utylizowanej broni chemicznej oraz odpadach po jej neutralizacji. Firma GeoFusion zobowiązała się do przekazania informacji na temat zestawienia przeanalizowanych przepisów krajowych i zagranicznych. Przedstawiciel Ministerstwa Klimatu i Środowiska zobowiązał się do zweryfikowania możliwości wykorzystania przepisów dotyczących pozwolenia zintegrowanego na odpady w przypadku odpadów z utylizacji materiałów niebezpiecznych zalegających na morskim dnie. Notatka w tej sprawie została przekazana do Sekretarza Zespołu tuż przed III posiedzeniem Zespołu.

Przedstawiciel Ministerstwa Obrony Narodowej poinformował, że MON ustosunkuje się pisemnie do możliwości doprecyzowania przepisów dotyczących bazy zatopionych obiektów niebezpiecznych prowadzonej przez BHMW.

Przedstawiciel Ministerstwa Rozwoju i Technologii zauważył, że zgodnie z art. 6 ustawy o wykonywaniu konwencji o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów w celu prowadzenia działalności obejmującej produkcję, wytwarzanie,

przetwarzanie, zużycie, nabywanie, gromadzenie, przechowywanie, zbywanie, przekazywanie lub używanie toksycznych związków chemicznych lub ich prekursorów niezbędne jest stosowne pozwolenie. Żadna z firm prezentujących koncepcje utylizacji materiałów niebezpiecznych nie wystąpiła dotychczas o jego wydanie.

Przedstawiciel MRiT poinformował, że może przedstawić Zespołowi pisemnie wyjaśnienia dotyczące przepisów krajowych w kwestii ww. pozwoleń.

4. Omówienie prośby zawartej w piśmie prof. dr hab. Piotra Glińskiego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz podjęcie decyzji w sprawie sposobu odpowiedzi

Przedstawiono treść pisma MKiDN dotyczącego wniosku o uwzględnienie Narodowego Muzeum Morskiego w procesie uzgadniania przepisów dotyczących wraków podlegających ochronie prawnej na podstawie zapisów Konwencji o ochronie podwodnego dziedzictwa kulturowego, przyjętej w Paryżu dnia 2 listopada 2001 r.

Zaproponowano odpowiedź zawierającą: zgodę w zakresie uzgadniania projektowanych regulacji dotyczących wraków z NMM oraz wniosek o udostępnienie przez NMM posiadanych danych archiwalnych dotyczących zarówno wraków jak i zatopionej broni konwencjonalnej i chemicznej.

Zespół przychylił się do wystosowania pisma o powyższej treści.

5. Omówienie przeglądu przepisów regulujących kompetencje reprezentowanych resortów oraz propozycji uzupełnień ww. przepisów na potrzeby projektu regulacji kompleksowo regulujących zarządzanie zatopionymi materiałami niebezpiecznymi

6. Opracowanie wskazań do uporządkowania i uspoźnienia ww. przepisów oraz optymalnej formuły rekomendowanych regulacji

Punkty 5 i 6 zostały omówione łącznie. Przedstawiono wybrane zagadnienia zidentyfikowane w trakcie prowadzonych analiz obowiązujących regulacji prawnych, wymagające uwzględnienia w ujęciu systemowym:

- status właścicielski obiektów/wraków i ich ubezpieczeń;
- możliwość kategoryzacji wydobytych materiałów niebezpiecznych jako odpadów;
- rozstrzygnięcie definicji „terytorium RP” m.in. w kontekście gospodarowania odpadami na lądzie oraz przyjęcia Krajowego Planu Zwalczania Zagrożeń i Zanieczyszczeń Środowiska Morskiego;
- monitorowanie materiałów niebezpiecznych zalegających na dnie Bałtyku przez GIOŚ, w zakresie wynikającym z ustawowego zakresu Państwowego Monitoringu Środowiska;
- finansowanie i poszukiwanie źródeł finansowania działań dotyczących zarządzania zatopionymi materiałami niebezpiecznymi zgodnie z wiedzą każdego resortu;
- analiza rozwiązań ustawy prawo zamówień publicznych pod kątem działalności wyspecjalizowanych podmiotów prywatnych prowadzących działalność polegającą na oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych;
- licencjonowanie, nadawanie koncesji podmiotom świadczących usługi utylizacji materiałów niebezpiecznych.

Poproszono Członków Zespołu o przekazywanie do dnia 30 czerwca 2023 r. dalszych propozycji zmian legislacyjnych oraz ewentualnych uwag do udostępnionego przed posiedzeniem zestawienia wstępnych propozycji zmian przepisów oraz zagadnień wymagających analizy.

Przedstawiciel Ministra Spraw Zagranicznych wystosował prośbę dot. przekazania pisemnego wniosku w sprawie analizy kwestii statusu właścicielskiego obiektów/wraków zalegających na obszarach morskich RP.

Przedstawiciel Ministra Klimatu i Środowiska przedstawił prezentację dotyczącą zadań realizowanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w odniesieniu do monitoringu wód morskich. Poinformował, że GIOŚ może rozszerzyć aktualnie realizowany monitoring w zakresie substancji niebezpiecznych mogących uwalniać się z wraków statków lub zatopionej broni chemicznej na lokalizacje znajdujące się w rejonie zalegania materiałów niebezpiecznych pod warunkiem uwzględnienia tych czynników w analizach presji antropogenicznych.

Przedstawiciel MRiT wskazał na niezasadność tworzenia specjalnych przepisów w ustawie prawo zamówień publicznych dedykowanych wąskiej grupie przedsiębiorców zajmujących się zatopionymi materiałami niebezpiecznymi. Takie działanie może stanowić naruszenie systemu zamówień publicznych jako całości oraz narazić Polskę na zarzut naruszenia przepisów unijnych w tym zakresie.

Przedstawiciel MON podziękował za przygotowaną kompilację przepisów i proponowanych zmian oraz zachęcił inne resorty do przesyłania propozycji konkretnych przepisów i regulacji. Zaproponował również, aby w zestawieniu proponowanych zmian przepisów uwzględniona została kolumna, w której będzie każdorazowo wskazywany autor propozycji.

7. Omówienie propozycji planu działań Międzyresortowego Zespołu na rok 2024 i jego ewentualne przyjęcie

Podziękowano resortom, które przekazały propozycje działań do uwzględnienia w Planie działań Zespołu na rok 2024. Przypomniano o poszczególnych zapisach Zarządzenia nr 345 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2022 r. dotyczących sposobu i terminu przygotowania planu działań na każdy rok pracy Zespołu.

Poproszono o ponowne przeanalizowanie zadań, które mają być zrealizowane przez każdy z resortów w roku 2024 i przekazanie propozycji do wpisania do planu do dnia 19 maja 2023 r.

8. Przedstawienie przez Członków Międzyresortowego Zespołu informacji na temat podejmowanych w okresie od stycznia 2022 r. działań związanych z materiałami niebezpiecznymi zalegającymi na obszarach morskich RP, w tym o projektowanych regulacjach prawnych, udziale w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach krajowych i międzynarodowych oraz otrzymanych zgłoszeniach na temat zidentyfikowanych materiałów niebezpiecznych lub powiązanych z nimi problemów

Przedstawiono informacje na temat działań realizowanych przez Ministerstwo Infrastruktury, m.in. udziału w pracach Grupy Ekspertkiej Państw Członkowskich UE ds. Bezpieczeństwa i Nadzoru Morskiego (MSEG MSS), Grupy roboczej Rady UE ds. morskich – Europejska Strategia Bezpieczeństwa na Morzu (WP EUMSS) oraz Komisji Ochrony Środowiska Morskiego Bałtyku HELCOM, w tym w szczególności w pracach grupy EG Submerged (Expert Group on Environmental Risks of Submerged

Objects). Przypomniano również o dokumentach dotyczących materiałów niebezpiecznych, które MI konsultowało z Członkami Zespołu.

Przedstawiciel MSZ poinformował o działaniach podejmowanych w ramach prac na forach Rady Państw Morza Bałtyckiego oraz Organizacji ds. Zakazu Broni Chemicznej (OPCW). MSZ poinformował, że po zakończeniu trwającego obecnie spotkania OPCW w Hadze przekaze szersze informacje na temat jego przebiegu i poruszanych treści.

Przedstawiciel MON poinformował, że baza danych obiektów podwodnych prowadzona przez BHMW została w roku 2022 uzupełniona o 13 nowych wraków, a w 2023 o 23. Obecnie w bazie znajduje się 515 wraków. MON nie podejmował w ostatnim okresie żadnych działań dot. nowelizacji regulacji prawnych dotyczących materiałów niebezpiecznych. Natomiast przedstawiciele MON wzięli udział w 3 spotkaniach/konferencjach dot. zatopionych materiałów niebezpiecznych. W roku 2022 otrzymano 17 meldunków dot. materiałów niebezpiecznych, do maja 2023 – 6.

Przedstawiciel MRiT poinformował, że we wskazanym okresie nie wpłynęły żadne zgłoszenia od podmiotów cywilnych w sprawie materiałów niebezpiecznych.

9. Sprawy różne / wolne wnioski

Poinformowano o projekcie deklaracji ministerialnej, która ma zostać wygłoszona przez ministrów państw nadbałtyckich UE podczas organizowanej z inicjatywy Komisarza UE ds. środowiska, oceanów i rybołówstwa Virginijusa Sinkevičiusa konferencji *Our Baltic Conference 2.0* we wrześniu 2023 r. w Palandze (Litwa). Zapowiedziano udostępnienie projektu Członkom Zespołu po posiedzeniu i poproszono o przekazanie stanowisk resortów w tej sprawie do dnia 24 maja 2023 r.

Przypomniano o wynikających z niniejszego posiedzenia oraz z planu działań Zespołu na rok 2023 zadaniach dla Zespołu i ich terminach.

10. Zakończenie posiedzenia

Na tym posiedzenie Zespołu zakończono.

Załączniki do protokołu:

Załącznik nr 1 – Lista obecności

Dominika Dłutek-Malinowska

Sekretarz Zespołu

Marek Gróbarczyk

Przewodniczący Zespołu

Załącznik nr 1 do Protokołu – Lista obecności

1. Ewelina Fałowska – Ministerstwo Infrastruktury
2. Paweł Banaś – Ministerstwo Infrastruktury
3. Dominika Dłutek-Malinowska – Sekretarz Zespołu; Ministerstwo Infrastruktury
4. Juliusz Stępniewski – Ministerstwo Infrastruktury
5. Zenon Kozłowski – Urząd Morski w Szczecinie
6. gen. dyw. Karol Dymanowski – Pierwszy Zastępca Przewodniczącego; Ministerstwo Obrony Narodowej
7. Roman Jaworski – Drugi Zastępca Przewodniczącego; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
8. Małgorzata Marciniewicz-Mykieta – Trzeci Zastępca Przewodniczącego; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
9. Magdalena Kamińska – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
10. Andrzej Zbylut – Ministerstwo Klimatu i Środowiska
11. Maciej Kapalski – Ministerstwo Aktywów Państwowych
12. Eliza Jaśkowska – Ministerstwo Rozwoju i Technologii
13. Maciej Śliwakowski – Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Przemysłu Organicznego
14. Paweł Pełka – Ministerstwo Infrastruktury
15. Tadeusz Bednarczyk – Ministerstwo Edukacji i Nauki
16. Katarzyna Kordyka – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
17. Robert Drzazga – Ministerstwo Spraw Zagranicznych